

6. 1. URBANISTICKÝ POTENCIÁL ÚZEMÍ

Přílohou této kapitoly je grafická část / Výkres č. 1 Urbanistické vazby.

Sledovaná oblast zahrnuje na českém území celou Chráněnou krajinnou oblast Jizerské hory (368 km²). Na polském území zahrnuje západní část polských Jizerských hor ohraničené na severu silnicí Czernawa Zdrój – Rozdroże, na jihu silnicí E65 v Jakuszycích, na východě křemenným lomem na hlavním hřebeni (cca 95 km²).

Takto vymezené území Jizerských hor, které tvoří relativně homogenní a svébytný celek, je ohraničeno vřemcem obcí které, kromě intenzivně urbanizovaného pásma osídlení podél Lužické Nisy jádrových měst aglomerace Liberec a Jablonec nad Nisou a centrálních zón obcí Smržovka, Tanvald Desná, mají na jižní straně charakter spíše rozptýlené podhorské zástavby. Severní okraj tvoří údolí Smědého pásu zástavby měst Frýdlant v/Č, Raspenava, Hejnice, Bílý Potok pod Smrkem a Nové město pod Smrkem.

Ze statistických údajů vyplývá, že na jižní straně Jizerských hor, v pásu Oldřichov – Liberec – Kořenov je soustředěno 89 % stálých obyvatel a 90 % lůžkových kapacit, zatímco na severní straně v pásu Frýdlant v/Č – Nové město pod Smrkem je soustředěno cca 11 % stálých obyvatel a 10 % lůžkových kapacit.

Z uvedeného vyplývá specifická Jizerských hor. Na úpatí Jizerských hor se rozkládají bezmála stotisícové a padesátitisícové město a cesta z Prahy a východního Saska trvá hodinu a půl. Jizerské hory jsou v podstatě zázemím pro jednodenní rekreaci obyvatel aglomerace a současně plní funkci nabídky turistického regionu.

Urbanistický potenciál území, tj. možnost rozvoje sídel a infrastruktury, je dán především stávající urbanistickou strukturou a krajinným potenciálem území. To dokládá i následující historický exkurz. Souvislosti/danosti krajinného potenciálu (geomorfologie, klima, vodní potenciál, lesní a krajinné ekosystémy), utváření urbanistické struktury osídlení, ekonomické potřeby jako impuls rozvoje sídel a urbanizace krajiny jsou vzájemně se podmiňujícími faktory.

6. 1. 1. HISTORICKÉ SOUVISLOSTI

Jizerské hory patří, vzhledem ke své nadmořské výšce, klimatu a hustému lesnímu porostu, k nejpozději trvale osídleným územím Čech. Jizerské hory nebyly osídlovány rovnoměrně.

Období 13. – 16. století - počátky osídlení a urbanizace území

- Koncem 13. století bylo osídleno severní podhůří z důvodu nižší nadmořské výšky a vhodnějších podmínek pro zemědělství. Proběhla německá kolonizace, vznikaly přípotoční vesnice (roku 1343 Raspenava, roku 1381 Mníšek a Oldřichov v Hájích), obyvatelé se živilí převážně zemědělstvím.
- Ve 14. století vznikly první vsi v jižním podhůří (Jablonec nad Nisou, Zlatá Olešnice, Držkov), spravované z části pojizerskou českou šlechtou.
- V 16. století začalo osídlování centrálních Jizerských hor. Z velké části se na tomto osídlování podílel rod Redernů, který v roce 1584 založil při ložiscích cínové rudy hornické Nové Městečko (dnes Nové Město pod Smrkem). V 16. století docházelo k těžbě dřeva ve vrcholových partiích. K dopravě vytěžených kmenů do údolí sloužila řeka Smědá a Štolpich. Redernové podporovali vznik nových osad, spojených s textilní výrobou (Starý Harcov, Kateřinky v Liberci). Ekonomický růst panství přinesl nárůst počtu obyvatel a vyšší hustotu zalidnění území. V roce 1539 byla poprvé zmiňována ptáčnícká a dřevorubecká osada Jizerka.
- V 16. století začala zlatá doba jizerského sklárství. Hlavními oblastmi rozvoje byly jižní svahy Jizerských hor. První sklárskou huť na Jablonecku založil roku 1548 sklář Kunz ve Mšeně, o deset let později založil Georg Schürer huť pod Černou Studnicí (dnes obec Huť), roku 1577 byla založena huť v Rejdicích a v roce 1598 v Bedřichově.

Období 17. – 18. století – období hospodářského rozvoje

- Na počátku 17. století byly Jizerské hory vlastnictvím Albrechta z Valdštejna, který je získal jako konfiskát po Redernech. Po jeho vládě se horská krajina rozdělila mezi císařské generály Mathiase Gallase (sever) a Nikolase Desfourse (jih). V letech vlády Gallasů a Desfoursů nad Jizerskými horami došlo postupně k vytvoření charakteristické jizerské krajiny. Sklářské hutě se nadále rozšiřovaly výše do hor, v lesích se postupně měnila skladba dřevin ve prospěch rychle rostoucího smrku. V 18. století se začíná v Jizerských lesích hospodařit plánovitě, zakládání pasek střídalo vysazování nových stromů.
- Na konci 17. století založili Desfoursové na jižních svazích hor řadu rozptýlených vsí, jejichž obyvatelé se především živili jako dřevorubci, pastevci a přadláci. Později i sem dorazilo sklářství a obyvatelé se živili nejrůznějšími sklářskými úkony – mačkání skla, broušení skla nebo navlékání knoflíků a korálků.
- V 18. století přišla do Jizerských hor druhá vlna rozvoje sklářství. Na tomto rozvoji se významně podílel rod Riedelů, který byl považován za „sklářské krále Jizerských hor“. V té době vznikala celá řada hutí na Jablonecku: Kořenov, Jizerka, Polubný, Desná, Příchovice, Dolní Maxov, Jiřetín pod Bukovou, Jablonec nad Nisou, Smržovka. Nejdelší tradici měla Zenknerova huť v Antonínově (dnes Josefův Důl) založená začátkem 18. století. V roce 1753 ji koupil Riedel od skláře Kittela. Zenknerova huť poskytovala práci stovkám lidí z údolí Kamenice do roku 1910, pak byla stržena a na jejím místě postavena huť nová, jež fungovala až do roku 2002, kdy byla uzavřena.
- Právě lesní hutě byly pouze čtyři: Karlov (1758), Nová Louka (1756), Kristiánov (1775) a Jizerka.
- Hospodářský rozvoj krajiny pod Jizerskými horami byl spojen v období mezi 17. a 18. stoletím s velkým útlakem místních obyvatel. Na konci 18. století se konaly na Frýdlantsku selské nepokoje.

Období 19. – 20. století

- V 19. a 20. století se z jizerského podhůří stala jedna z nejindustriálnějších oblastí rakousko-uherské monarchie. Velký podíl na tom měla textilní výroba. V polovině 19. století přišel do Liberce Johann Liebieg, který zde vybudoval největší textilní impérium monarchie. Zdatnými konkurenty Liebiega byli vratislavický Ginzkey, novoměstský Klinger, dětřichovský Priebisch a raspenavský Richter.
- Na Jablonecku se rozvíjelo sklářství, které postupně přecházelo z lesních hutí do průmyslových podniků, neboť hlavní energetická surovina, dřevo, byla nahrazována plynem a sklářská výroba se začala koncentrovat do míst, s lepší dopravní dostupností. V tomto období se ze sklářství oddělila specializovaná bižuterní výroba, která poskytovala práci zejména horským chalupníkům na smržovském panství.
- Na přelomu 19. a 20. století začaly první nacionalistické problémy mezi českým etnikem, které obývalo převážně jižní Jablonecko a německou většinou, která osídlila Liberecko, vyšší polohy hor a Frýdlantsko. Rozpory se vyostřily po první světové válce, kdy byla na území s německým obyvatelstvem vyhlášena provincie Deutschböhmen (Německé Čechy), která zanikla po obsazení československou armádou. Přes jisté uklidnění zůstaly vztahy mezi oběma národy napjaté. Odpor části německého obyvatelstva vyvolalo vyvlastnění některého šlechtického majetku (např. hraběti Franz Clam-Gallasovi, který byl do 1. republiky téměř neomezeným vládcem nad centrální částí hor, byly vyvlastněny nejen lesy, ale i některé budovy – lovecký zámek na Nové Louce, chata na Smědavě aj.).
- Národnostní pestrost Jizerských hor a podhůří zanikla v roce 1938, kdy ze Sudet odešlo české obyvatelstvo, které bylo pronásledováno. V Jizerských horách bylo za druhé světové války vybudováno několik desítek bunkrů, které byly součástí obranné linie Československa (linie vede od Oldřichovského Špičáku k Poledníku, pod Jizerou, přes Smědavu, k rašeliníšti Jizerky, osada Jizerka, mezi Václavíkovou studánkou a Polubným). Zásadní změny nastaly

po 2. světové válce. V letech 1945 – 1947 bylo vysídleno takřka veškeré německé obyvatelstvo. Řada horských obcí zůstávala léta poloprázdná, horské samoty a řada chat zanikly úplně.

- Zásadní obrat nastal až koncem 60. let, kdy se začalo rozvíjet „chalupářské hnutí“, do horských vsí přišli rekreatanti z podhůří či dokonce z Prahy. Díky jejich péči byla zachována jizerská lidová architektura.
- Jizerské hory od druhé světové války několikrát zásadně změnily svůj „životní rytmus“. Z původní živoucí krajiny plné horalů a turistů se stalo ve vyšších polohách poloprázdné území, obhospodařované pouze lesními dělníky. Chalupářská vlna a rozvoj turistiky přinesly poté další změnu. Hory žily ve dvoufázovém rytmu: v týdnu byly prázdné, o víkendu horské obce a cesty ožívaly.
- V 80. letech se postupně začaly projevovat následky ekologické katastrofy, jizerské smrkové lesy postupně odumíraly a lesy byly velkoplošně odtěžovány. Symbolem Jizerských hor se staly suché kmeny smrkových porostů.

Období po roce 1989

- Po roce 1989 se začalo rozvíjet soukromé podnikání, především v oblasti cestovního ruchu, zvyšuje se význam terciéru na úkor sekundéru.
- Dochází k postupnému a pozvolnému zlepšování stavu životního prostředí v Jizerských horách, především v důsledku odstavení tepelných elektráren v bezprostřední blízkosti Jizerských hor na německém území a instalací odsiřovacích zařízení na elektrárnách při hranicích s Polskem.
- V průběhu devadesátých let prošla ekonomika kraje, podobně jako v celé ČR, významnými transformačními změnami spojenými s velmi rychlou privatizací a také s restrukturalizací činností. Tradiční průmyslová odvětví, jako je textilní a sklářská výroba prošla hospodářskou recesí. Rozvíjí se strojírenství, orientující se na automobilový průmysl.
- Reakcí na nové tržní podmínky byl značný rozvoj malého a středního podnikání (převažují firmy, které mají od 100 – 500 zaměstnanců) zaměřeného zejména na výrobu pro automobilový průmysl, stavebnictví a služby. Od poloviny 90. let výrazně roste podíl zahraničních a nadnárodních firem, které staví na tradicích a kvalifikované pracovní síle, zvláště v oborech výroby skla a bižuterie, výroby a zpracování plastů, strojírenství.
- V současné době se na území CHKO Jizerské hory se vyskytují menší podniky, orientující se na dřevozpracující, sklářský a minimálně na textilní průmysl. Lidé z malých a menších obcí z území CHKO Jizerské hory vyjíždějí do ostatních obcí Jablonecka a Liberecka, především Jablonce nad Nisou a Liberce. Zemědělství je pouze doplňkovým odvětvím. Začíná se rozvíjet cestovní ruch.

6. 1. 2. MOŽNOSTI URBANISTICKÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

Z historického exkurzu vyplývá, že formování zástavby obcí je dáno společnými historickými a přírodními podmínkami. Osídlení se rozvíjelo kolem hlavních zemských cest a podél vodních toků. Rozvoj sídel byl od počátku limitován rozsahem říčních údolí a možnostmi a rozsahem vymýcených porostů. Na druhé straně sídla vznikala tam, kde přírodní zdroje umožňovaly rozvoj průmyslu (vodní potenciál, bukové dřevo pro rozvoj skláren).

Urbanizace území Jizerských hor je limitována třemi principy:

- Hlavním principem je nezvyšování urbanizace území, intenzity zástavby a hustoty osídlení, s prioritou ochrany přírody, rekreace a vodního hospodářství. I tyto priority budou již samy o sobě vyvolávat urbanizaci území.
- Druhým principem je koncentrace investic do středisek rekreace, zvyšování funkční komplexity, zvyšování technického vybavení středisek a zvyšování dopravní obslužnosti území spočívající v provázanosti na informační systém nabídky, poptávky, využití a využitelnosti sportovní rekrečních aktivit.

- Třetím principem je kategorická ochrana centrálního lesního masívu Jizerských hor před pronikáním urbanizace a zástavby.

6. 2. 2. NÁVRH URBANIZACE ÚZEMÍ

Na základě uvedených principů byl stanoven prostorový rámec pro rozvoj území:

- **území rozvojové – zahrnuje území IV. zóny odstupňované ochrany přírody**

Do IV. zóny jsou zařazena urbanizační území, včetně územní rezervy, a intenzívně obhospodařovaná zemědělská krajina s převahou orné půdy s nedostatečným systémem ekologické stability. Urbanizační území zahrnují současná souvisle zastavěná území sídel, včetně navazující územní rezervy, a propojujících inženýrských a dopravních koridorů ve vymezení nepoškozujícím přírodní stav a hodnotu krajiny.

Cílem je zabezpečení dostatečného urbanizačního prostoru pro rozvoj obcí při respektování základních ochranných podmínek krajinného rázu a v zemědělské krajině vytvoření funkční kostry ekologické stability.

Na území IV. zóny lze umisťovat a povolovat stavby pro bydlení, rekreaci a sport, služby, ekologicky neškodnou výrobu, zemědělské hospodaření, technické a dopravní vybavení, napojitelné na inženýrské a dopravní koridory urbanizační kostry při respektování krajinného rázu a přírodních prvků (vodních toků s břehovými porosty, parků a kvalitní vzrostlé zeleně).

- **území podmíněně rozvojové – zahrnuje část území III. zóny odstupňované ochrany přírody vymezenou hranicí IV. zóny odstupňované ochrany přírody a hranicí souvislých lesních porostů**

Do III. zóny jsou zařazena území značně pozměněná lidskou činností s místně uchovanými přírodními hodnotami, zejména lesní ekosystémy se značně pozměněnou druhovou skladbou, zemědělská půda s převahou trvalých travních porostů s neúplným systémem ekologické stability a nesouvisle a rozptýleně zastavěné části sídel s převahou dochované místně tradiční zástavby. Cílem je ochrana dochovaných přírodních prvků a uchování krajinného rázu, dotvoření funkčního systému ekologické stability krajiny zvyšováním druhové a prostorové pestrosti ekosystémů, zejména usměrňování činnosti v tomto smyslu.

Na území III. zóny lze umisťovat a povolovat stavby v místě potřebné pro ekologicky vhodné hospodaření na zemědělské a lesní půdě, s vodami, horninami, větrnou a sluneční energií a stavby pro bydlení, služby a ekologicky nezávadnou drobnou výrobu, respektující typickou urbanistickou strukturu zástavby, napojenou na stávající trvale sjízdné komunikace a architektonicky navazující na místně tradiční a slohové stavby.

Na území III. zóně lze umisťovat a povolovat stavby pouze při stávajících místních trvale sjízdných komunikacích, na stávajících VN elektrorozvodné síti, při místních vodních zdrojích, s ekologickým vypořádáním odpadů (vyjma sběrného a recyklačního) na vlastním pozemku, prováděné šetrnými a stavebními technologiemi bez výrazných terénních úprav, poškozování půdy, narušování místních vodních poměrů a vegetace.

- **území nerozvojové – zahrnuje území převážně lesních ekosystémů vymezené I. a II. zónou odstupňované ochrany přírody a částečně III. třetí zónou odstupňované ochrany přírody**

Do I. zóny jsou zařazena území s nejvýznamnějšími přírodními hodnotami, téměř výhradně přirozené a málo pozměněné lesní ekosystémy s vysokým stupněm ekologické stability – maloplošná chráněná území a jejich ochranná pásma a vybrané části systému ekologické stability nadregionálního a regionálního významu, téměř výhradně lesní ekosystémy, vyjma PR Malá Strana a PR Bukovec (část), kde jsou zastoupeny podmáčené louky s výskytem

chráněných druhů rostlin a živočichů. Cílem je uchování přírodních hodnot a postupná obnova samořídících funkcí přirozených ekosystémů s omezením lidských zásahu na nejnižší možnou míru.

Do II. zóny jsou zařazena území s významnými přírodními hodnotami, převážně lesní ekosystémy s částečně pozměněnou druhovou skladbou. Dále jsou do této zóny zařazena území nezbytná pro uchování hodnot v I. zóně a vybrané enklávy luk a pastvin s hodnotnými objekty lidové architektury. Cílem je uchování přírodních a kulturních hodnot a postupné přibližování přirozeným ekosystémům s vyšší ekologickou stabilitou s usměrňováním lidské činnosti v tomto smyslu.

Na území II. zóny lze umisťovat a povolovat pouze stavby pro ekologicky vhodné hospodaření na zemědělské a lesní půdě a stavby pro bydlení a služby v místě nezbytné, důsledně respektující historickou strukturu zástavby, architektonicky navazující na místní lidové stavby. Na území II. zóny lze umisťovat a povolovat stavby pouze při stávajících místních trvale sjízdných komunikacích, na stávající VN elektrorozvodné síti, při místních vodních zdrojích, s ekologickým vypořádáním odpadů (vyjma sběrného a recyklačního) na vlastním pozemku, prováděné šetrnými stavebními technologiemi bez výrazných terénních úprav, poškozování půdy, narušování místních vodních poměrů a vegetace.

Pro území CHKO Jizerské budou v návrhu studie stanoveny limity využití území z hlediska vhodnosti pro vybrané druhy rekreačních a sportovních aktivit s ohledem na požadavky ochrany přírodních hodnot a funkcí Jizerských hor (*související viz příloha této kapitoly a kapitola 9*).

6. 2. 3. NÁVRH SPORTOVNĚ REKREAČNÍHO FUNKČNÍHO VYMEZENÍ ÚZEMÍ

Na základě dopravně urbanistických vazeb území Chráněné krajinné oblasti Jizerské hory navrhujeme k vymezení následující rekreační prostory:

1. Centrální prostor Jizerských hor
2. Bedřichov – Janov n/N / Hrabětice
3. Lučany / Horní Maxov – Josefův Důl – Jiřetín pod Bukovou – Smržovka
4. Tanvald – Desná – Albrechtice v Jizerských horách
5. Kořenov / Horní Polubný / Příchovice / Rejdice
6. Hejnice / Ferdinandov – Lázně Libverda – Bílý Potok pod Smrkem
7. Mníšek – Oldřichov v Hájích

1. CENTRÁLNÍ PROSTOR JIZERSKÝCH HOR

Vymezený rekreační prostor zahrnuje centrální lesní masív Jizerských hor. Z hlediska urbanisticko-dopravního se jedná o území stabilizované, nerozvojové a neurbanizované. Zvláštní postavení má Smědava a Jizerka, jako jediný trvale osídlený cílový bod turistického ruchu v centrálním prostoru Jizerských hor. Z hlediska zónování CHKO se jedná o I. a II. zónu ochrany přírody a lesní komplexy III. zóny.

Území protíná pouze silnice (připojovací obslužná komunikace) II/290, která navazuje na silnici I/13 a údolím Smědé propojuje téměř všechny nástupní body do Jizerských hor ze severní strany. Na jih pokračuje tato silnice z Bílého Potoka, překračuje východní část Jizerských hor a v Desné se napojuje na silnici I/10, I/14. Úsek Smědava – Souš je v zimě neprůjezdný z důvodu ochrany vodní nádrže Souš.

V tomto prostoru se uplatňuje:

- Převážná část sportovně rekreačních aktivit Jizerských hor – turistika, cykloturistika, rekreace, sporty, ze zimní rekreace běžecké lyžování (rozdělení a popis aktivit viz kapitola 6.4.).

Rozvojové záměry oblasti:

- Optimalizace turistických tras a cyklotras. V současné době probíhá mapování turistických a cykloturistických tras s cílem vyznačit střetová místa a souběhy tras a v další fázi navrhnout a vytrasovat oddělení tras (*červen/září 2005, garant Liberecký kraj, odbor kultury a cestovního ruchu; k dispozici bude na podzim 2005*).
- Turistická multifunkční magistrála Euroregionu Nisa – Nová hřebenovka (projekt je podpořen EU z Programu Phare):
Projekt je zaměřen na rozvoj cyklo, pěší a běžecké turistiky. Cílem je vytvořit optimální podmínky pro uskutečňování uvedených aktivit oddělením pátevní cyklokomunikace, oddělenou pěší turistickou stezkou, v zimě využívanou upravovanou běžeckou trasou. Záměrem je vytvořit tzv. turistický produkt, tj. ucelenou nabídku od informačního systému, značení, nástupních míst, servisu, odpočinkových míst atd. Magistrála začíná mimo území ERN ve Špindlerově Mlýně, odkud vede na Horní Mísečky a dále po hřebenech Jizerských a Lužických hor až do Šluknovského výběžku na hranici s Německem, kde navazuje na dálkovou cyklomagistrálu Labe-Elbe. Magistrála je zčásti vedena dvěma větvemi (severní a jižní), které se spojují na hranici Lužických hor.
- Jizerská magistrála pro pěší turistiku:
Projekt, který řeší vytvoření optimální pátevní trasy pro pěší turistiku v centrální hřebenové oblasti Jizerských hor. Jizerská magistrála je součástí/subprojektem Turistické multifunkční magistrály Euroregionu Nisa. Průběh magistrály je uvažován, až na výjimky, po stávajících značených turistických cestách a pěšinách. Navrhované úpravy budou prováděny v souladu s probíhající optimalizací turistických tras. Bude upraveno cca 42 km turistických stezek, zejména stavební obnova povrchu, instalace informačního systému a úprav míst pro odpočinek. Tento projekt získal doporučení Řídicího výboru programu INTEREG III a bude se ucházet o podporu ze zdrojů Evropské unie ve výši 14 mil korun.
- Jizerská magistrála:
Záměr oddělení trasy pro klasické lyžování od skate lyžování.
Záměr oddělit běžecké výkonnostní trasy od „rodinných“ tras
Pořízení techniky pro zkvalitnění údržby magistrály.

2. BEDŘICHOV – JANOV N/N - HRABĚTICE

Vymezený rekreační prostor je hlavním nástupním prostorem do centrální oblasti Jizerských hor. Vstupními směry je obslužná komunikace z Liberec a obslužná komunikace z Jablonce n/N – Janova n/N.

Vymezený rekreační prostor je nejatraktivnější z celého území Jizerských hor z pohledu zázemí (parkoviště, infrastruktura, penziony) a lze již hovořit o středisku CR v obecném smyslu vnímání tohoto pojmu.

V tomto prostoru se uplatňuje:

- krátkodobá denní rekreace – v létě spojená převážně s pěší turistikou a cykloturistikou, v zimě spojená se sjezdovým a běžeckým lyžováním
- krátkodobá víkendová rekreace – spojená s přenocováním a zaměřená na obdobné aktivity jako krátkodobá, přidružují se sportovní aktivity v zařízeních penzionů a sportovních zařízeních
- dlouhodobá rekreace – spojená s delšími prázdninovými pobyty
- krátkodobá výkonnostní činnost – spojená s organizovanými akcemi (závody, memoriály apod.).

Dominantním problémem tohoto rekreačního prostoru je doprava:

Dopravní přetíženost obce Bedřichova v době zimních víkendů a prázdnin a problémy s parkováním jsou důsledkem jednak urbanistiko dopravních daností území a dále důsledkem skutečnosti, že tento prostor je nástupním prostorem a zázemím pro krátkodobou rekreaci

obyvatel Liberce (99102 trvale bydlících obyvatel) a Jablonce n/N (45 266 trvale bydlících obyvatel). Částečně lze řešit problematiku parkování zkapacitněním parkovacích systémů (parkovací domy), nicméně problém dopravní přetíženosti a obslužnosti území, zejména v době přepravních špiček, nelze vyřešit lokálními opatřeními. Komplexní řešení přesahuje možnosti obce a je třeba vyřešit problém systémově (kyvadlové doprava v návaznosti na záchytná parkoviště v Jablonci a Liberci, informační systém atd.). Je třeba řešit rovněž i každodenní potřeby obcí.

Obec	Počet obyvatel	Lůžková kapacita pro volný cestovní ruch	Počet sezónních uživatelů objektů individuální rekreace
Bedřichov	239	1384	916
Janov n/N	1143	1727	1908
Celkem	1382	3111	2824

Zdroj: Koncept územního plánu Velkého územního celku Libereckého kraje. Únor 2003.

Rozvojové záměry obcí Bedřichov – Janov n/N:

- Turistické zpřístupnění oblasti Vysokého a středního hřebene.
- Propojení nástupního bodu Maliník s lyžařským stadionem.
- Propojení sjezdařských center Bedřichov – Severák soustavou nových vleků a sjezdovek.
- Řešení dopravní dostupnosti a obslužnosti území obou obcí.
- Výstavba nového informačního a servisního turistického střediska mikroregionu v Bedřichově, jako podpůrného prvku Turistické magistrály, včetně informačního centra s veřejnou internetovou stanicí, prezentační místnost CHKO JH, prezentace prvků šetrné turistiky, školícího zařízení s ubytovnou, veřejných sociálních zařízení, šaten a zázemí pro turisty, lyžařský servis a bankomat.
- Rekonstrukce koupaliště v Bedřichově včetně vybudování sociálního zázemí, dětského hřiště a laviček.
- Dostavba sportovně rekreačního areálu v Bedřichově – vybudování malého travnatého hřiště na fotbal, hřiště na brach volejbal, přírodní posilovnu, dostavět tenisové kurty včetně volejbalového kurtu.
- Vybudování centra lanových aktivit včetně lezecké stěny v Bedřichově.
- Vybudovat zázemí lyžařského střediska v Bedřichově.
- Technické zasněžování sjezdovek a běžeckého areálu v Bedřichově.
- Přemístit a zvýšit výkon trafostanice vleku u Malinovky v Bedřichově.
- Vybudovat objekt zázemí mezi chatou Malinovka a Nisou – sociální zařízení, pokladny, lyžařské školy, půjčovny a další služby.
- Částečná rekonstrukce starého objektu kravína na garáže a sklady pro pásová vozidla/sněžné rolby na údržbu vleků lyžařské magistrály.
- Oprava stávajících lyžařských vleků v Bedřichově – rekonstrukce kotvového vleku v areálu Malinovka.
- Vybudovat U-rampu pro snowboarding s vlekem v Bedřichově.
- Vybudovat dráhy pro snowtubing včetně lyžařského vleku v Bedřichově.
- Vybudování letní a zimní bobové dráhy v Bedřichově.
- Vybudovat dráhu pro travní lyže – v areálu Pastviny, popř. Malinovka v Bedřichově.
- Vybudovat dráhu pro board cross – dráha pro sjezd: léto – kola, zima – snowboard v Bedřichově.
- Výhled/záměr vybudování osvětleného okruhu od stadionu do lesa pro jezdce na kolečkových bruslích a lyžích (nositel záměru Jizerská o.p.s.).

3. JOSEFŮV DŮL – LUČANY / HORNÍ MAXOV – JIŘETÍN POD BUKOVOU – SMRŽOVKA

Vymezený rekreační prostor je prostorem se smíšenou sídelní a rekreační funkcí. Určujícím pro vymezení prostoru byla zejména dopravní dostupnost, která je určena geomorfologickými danostmi (viz 6.1.2.) a logicky tedy vymezuje další vazby. Tato úvaha je určující při nabídce tzv. „balíčků

sportovně rekreačních aktivit“ vázaných na pobytovou rekreaci (nabídka jednodenních sportovně rekreačních a poznávacích aktivit vázaných na dopravní dostupnost a obslužnost území). Z uvedeného důvodu je do prostoru zařazena i Smržovka, která do CHKO JH z pohledu administrativně správního zasahuje pouze okrajově.

Významným nástupním prostorem této oblasti do centrální oblasti Jizerských hor je Josefův Důl (ze směru Smržovka – Jiřetín p/B) a dále Karlov/Hrabětice (ze směru Lučany n/N - Horní Maxov). Určitou nevýhodou jsou velké vzdálenosti nástupních prostorů do centrální oblasti, v Josefově Dole pak i relativně malá nadmořská výška (cca 600 m n.m.) vůči centrálnímu prostoru (cca 1000 m n.m.).

Vymezený prostor je poměrně diverzifikovaný, což vyplývá z poměru funkce sídelní a rekreační. Určující funkcí Josefova dolu je funkce rekreační, funkce sídelní pak převažuje u obce Lučany n/N a Smržovka. Tomu odpovídá i klasifikace sídel z pohledu cestovního ruchu dle konceptu územního plánu velkého územního celku Libereckého kraje: Josefův Důl je klasifikován jako středisko regionálního významu, Jiřetín pod Bukovou jako základna 1. stupně, Lučany nad Nisou jako středisko místního významu a Smržovka jako obslužné a nástupní centrum místního významu.

Smržovka a částečně i Lučany n/N inklinují do rekreačního prostoru Černá Studnice, který představuje cenné zázemí pro krátkodobou jednodenní rekreaci a potenciál nabídky sportovně rekreačních aktivit obou obcí. Hlavní rekreační aktivitou v tomto prostoru je turistika, letní a zimní, omezená víceméně na hřebenovou cestu od Černé Studnice po Muchov. Nabízí se možnost lyžařských běžeckých tratí po stávajících lesních cestách, které probíhají po vrstevnicích lesními porosty. Při rozvoji je třeba uvážlivě zvažovat kapacitu tohoto prostoru.

Obec	Počet obyvatel	Lůžková kapacita pro volný cestovní ruch	Počet sezónních uživatelů objektů individuální rekreace
Josefův Důl	990	1401	1716
Lučany n/N	1573	717	1380
Jiřetín p/Bukovou	656	285	120
Smržovka	3430	425	1216
Celkem	6649	2828	4432

Zdroj: Koncept územního plánu Velkého územního celku Libereckého kraje. Únor 2003.

Rozvojový potenciál obcí:

Rozvojový/urbanistický potenciál obcí je předurčen souvislostmi viz výše (6.1.1. – 6.1.3.) a je prakticky vyčerpán. Určitým potenciálem disponuje Smržovka, zejména pro rozvoj bydlení, a částečně Lučany n/N. Urbanistický rozvoj obcí Jiřetín pod Bukovou a zejména obce Josefův Důl je omezen údolní polohou obcí. Rezervy a potenciál je v kvalitativním rozvoji, zejména infrastruktury a služeb.

Rozvojové záměry obcí:

- Vybudování dílčího infocentra v Josefově Dole v objektu bývalé školy a informačního centra v Luňanech n/N v prostorách parku u obecního úřadu.
- Rekonstrukce ubytovny TJ včetně vybavení v Luňanech n/N.
- Dostavba areálu přírodního koupaliště v Lučanech n/N – vybudování zpevněné parkovací plochy, výstavba krytého letního pódia.
- Rekonstrukce a výstavba víceúčelových hřišť a tělovýchovných zařízení v Lučanech n/N, Albrechticích v JH, Jiřetíně p/Bukovou, Josefově Dole.
- Instalace informačních tabulí u významných kulturních a přírodních památek a zajímavostí a panoramatických map v turistických centrech – Josefově Dole, Albrechticích v JH.
- Výstavba nových lyžařských vleků v Bedřichově, Albrechticích v JH a v Lučanech n/N.
- Dostavba areálu skokanských můstků (K28, K10, K6) v Lučanech n/N včetně rozhodčí věže, zasněžování, osvětlení, zázemí se šatnami a sociálním zařízením, občerstvením a parkovištěm pro cca 50 stání.

- Technické zasněžování sjezdovek a běžeckého areálu v Bedřichově, Josefově Dole, Albrechticích v JH a v Lučanech n/N.
- Dobudování běžeckého areálu Lesana v Josefově Dole – rozšíření osvětlení na 3 km.
- Vybudování parkoviště se zázemím pro lyžaře v Josefově Dole v areálu Peklo.
- Dobudovat zázemí u sjezdových tratí (Bukovka, Jatka, Zadní vlek) v Josefově Dole včetně parkovacích ploch, sociálního zařízení, šaten a občerstvení.
- Jiřetín pod Bukovou - obnova kulturního domu, rekonstrukce sportovišť, výstavba nových sportovišť.
- Vybudování sportovně odpočinkového areálu v městském parku ve Smržovce.
- Rekonstrukce fotbalového hřiště, sáňkařské dráhy, sanace bývalých městských lázní ve Smržovce.
- Generální oprava náměstí T.G.M. ve Smržovce, památník.
- Vybudování lyžařský vlek Kedr, dětský skiareál ve Smržovce.
- Obnova, rekonstrukce a výstavba cyklostezek a turistických cest v obcích mikroregionu.

4. TANVALD – ALBRECHTICE V JIZERSKÝCH HORÁCH – DESNÁ

Princip vymezení rekreačního prostoru a obecné charakteristiky jsou totožné s prostorem add. 3. Vymezený rekreační prostor, zahrnující obce s původně důležitými průmyslovými funkcemi, je prostorem se smíšenou sídelní a rekreační funkcí. Určujícím pro vymezení prostoru byla zejména dopravní dostupnost, která je určena geomorfologickými danostmi (viz 6.1.2.) a logicky tedy vymezuje další vazby.

Vymezený prostor se vyznačuje velkou vzdáleností od nástupních bodů do centrální oblasti Jizerských hor. Význačným nástupním bodem prostoru jsou Albrechtice v JH (ze směru Tanvald/Albrechtice a Desná/Albrechtice), odkud lze z prostoru Mariánské hory (s poměrně vysokou nadmořskou výškou 874 m n. m.) nastoupit do centrální oblasti Jizerských hor. Druhou možností nástupu je Souš, údolím Černé Desné/Černou Říčkou.

Vymezený prostor je poměrně diverzifikovaný, což vyplývá z poměru funkce sídelní a rekreační. Určující funkcí Albrechtic v JH je funkce rekreační, funkce sídelní pak převažuje u obce Tanvald a Desná. Dle konceptu územního plánu velkého územního celku Libereckého kraje jsou obce z pohledu cestovního ruchu klasifikovány následovně: Albrechtice v JH jako středisko místního významu, Tanvald jako obslužné a nástupní centrum regionálního významu, Desná jako středisko regionálního významu.

Obec	Počet obyvatel	Lůžková kapacita pro volný cestovní ruch	Počet sezónních uživatelů objektů individuální rekreace
Tanvald	7001	777	1052
Albrechtice v JH	329	897	1008
Desná	3549	1048	1344
Celkem	10879	2722	3404

Zdroj: Koncept územního plánu Velkého územního celku Libereckého kraje. Únor 2003.

Rozvojový potenciál obcí:

Rozvojový/urbanistický potenciál obcí je předurčen souvislostmi viz výše (6.1.1. – 6.1.3.) a je kvantitativně prakticky vyčerpán. Je třeba se zaměřit na kvalitativní rozvoj, zejména infrastruktury obcí.

Rozvojové záměry obcí:

- Rekonstrukce a výstavba víceúčelových hřišť a tělovýchovných zařízení v Albrechticích v JH.
- Instalace informačních tabulí u významných kulturních a přírodních památek a zajímavostí a panoramatických map v turistických centrech – Josefově Dole, Albrechticích v JH.

- Dobudování běžecké tratě v prostoru areálu „Světlý vrch“ v Albrechticích v JH.
- ČD zastávka Tanvaldský Špičák (zprovozněna listopad 2005).
- Desná - Ski Areál Křížek.
- Desná - parkovací dům, parkoviště – plocha u zastávky ČD, obnova autobusových a vlakových zastávek, informační systém.
- Sportovní areál Desná III, sportovní areál Merklov.
- Desná - umělý povrch na fotbalovém hřišti (realizováno).

5. KOŘENOV – HORNÍ POLUBNÝ – PŘÍCHOVICE – REJDICE

Vymezený prostor je rozsáhlým celkem, geomorfologicky, urbanisticky i funkčně různorodým. Je tvořen několika „samostatnými jádry“ (vlastní Kořenov, Horní Kořenov, Polubný, Tesařov, Příchovice, Rejdice), ale bez výrazného centrálního střediska. Lze vysledovat dvě „lokální centra“ a to v Polubném u kostela a v Příchovicích. Obec Kořenov je klasifikována jako středisko cestovního ruchu regionálního významu. Významnou částí obce Kořenov je osada Jizerka (památková rezervace lidové architektury), nejvýše položená osada Jizerských hor a jediná doposud osídlená osada centrální oblasti Jizerských hor.

Vymezený prostor je hlavním nástupním prostorem do centrální oblasti Jizerských hor výchozím bodem Jizerka/Mořina. Vymezený prostor je napojen komunikací I/10, která je významnou i z pohledu republikového napojení Jizerských hor. Prostor je napojen železnicí, která umožňuje rovněž nástup do centrální oblasti Jizerských hor ze stanice Kořenov, jejíž význam může vzrůst v souvislosti s otevřením hraničního přechodu Jizerka – Orle.

Komunikace I/10 rozděluje rekreační prostor na dva homogennější celky: Kořenov – Polubný, jako nástup do Jizerských hor, a Příchovice – Rejdice, jako prostor schopný uspokojit nabídkou aktivit jednodenní rekreaci a inklinující již do rekreačního prostoru Zlaté Olešnice a Vysokého nad Jizerou, tedy prostoru, jehož zařazení do CHKO Jizerské hory lze považovat za diskutabilní.

V tomto prostoru se uplatňuje:

- pobytová rekreace
- krátkodobá víkendová rekreace – spojená s přenocováním a zaměřená na obdobné aktivity jako krátkodobá, přidružují se sportovní aktivity v zařízeních penzionů a sportovních zařízeních
- krátkodobá denní rekreace – v létě spojená převážně s pěší turistikou a cykloturistikou, v zimě spojená s běžeckým lyžováním a sjezdovým lyžováním v oblasti Rejdic a Pasek nad Jizerou.

Obec	Počet obyvatel	Lůžková kapacita pro volný cestovní ruch	Počet sezónních uživatelů objektů individuální rekreace
Kořenov	1028	2652	1724
Zlatá Olešnice	531	73	684

Zdroj: Koncept územního plánu Velkého územního celku Libereckého kraje. Únor 2003.

Rozvojový potenciál oblasti:

- Urbanistický rozvoj je limitován krajinnými a přírodními hodnotami tohoto prostoru. Nepředpokládá se významná výstavba sídelní a rekreační, nicméně upřednostňována bude výstavba trvalého bydlení, případně rekreační bydlení v chalupách.
- Z hlediska rozvoje je třeba zkvalitnit infrastrukturu obce.
- Oblast je potenciálně vhodná pro rozšíření zejména kratších běžeckých zimních tras.
- Lze očekávat tlak na budování dalších kratších vleků. Kromě přírodních limitů bude limitem dostatečná kapacita parkování, kterou tato aktivita vyžaduje.

Rozvojové záměry oblasti:

- Vybudování hraničního přechodu Jizerka – Orle, most (realizováno).

- Vybudování místního značení cyklotras.
- Vybudování odstavné plochy u lanovky Rejdice.
- Oprava silnice „Jizerka“, opravy místních komunikací.
- Úprava vodovodu Hvězda, úprava vodojemu Jizerka.
- Zlatá Olešnice - oprava místních komunikací, rekonstrukce vodovodu Lhotka, obnova vyhořelého OÚ a Sokolovny.

6. HEJNICE – LÁZNĚ LIBVERDA – NOVÉ MĚSTO POD SMRKEM

Vymezený rekreační prostor je jediným vymezeným prostorem na severní straně Jizerských hor. Dostupnost centrální oblasti Jizerských hor z tohoto prostoru je obtížná. Hlavním nástupním bodem do centrální oblasti Jizerských hor je, po silnici II/290, Smědava, jako výchozí a záchytný bod pro dálkovou zimní a letní turistiku. Silnice II/290 se v Desné napojuje na silnici I/14. Úsek Smědava – Souš je v zimě neprůjezdný z důvodu ochrany vodní nádrže Souš. Významným nástupním bodem tohoto prostoru je dále Ferdinandov, odkud je již pouze pěší přístup do centrální oblasti Jizerských hor. Pěším nástupním bodem je Nové město pod Smrkem.

Nové město pod Smrkem již není součástí rekreačního prostoru Jizerských hor. Svými dopravně urbanistickými vazbami inklinuje jednoznačně k oblasti Frýdlantska, přestože na katastrálním území se nachází Smrk, nejvyšší hora Jizerských hor. Tento paradox vyplývá ze specifické geomorfologické struktury Jizerských hor, které jsou v severní části strmě ukončeny a tvoří pozvolné předhůří.

Dle konceptu územního plánu velkého územního celku Libereckého kraje jsou obce z pohledu cestovního ruchu klasifikovány následovně: Hejnice jako obslužné a nástupní centrum místního významu, Lázně Libverda jako středisko regionálního významu, Bílý Potok p/S jako středisko místního významu Nové město pod Smrkem jako středisko místního významu.

Obtížná dostupnost centrální oblasti Jizerských hor a mírnější klimatické podmínky jsou důvodem omezenějšího rekreačního využití této oblasti. Hlavní atraktivitou oblasti je zajímavý krajinný rámec s kulisou Jizerských hor a řada zajímavostí, zejména kulturních a historických. Prostor je vhodný pro pobytovou rekreaci spojenou s lázeňstvím, pěší turistikou, poznávací turistikou, venkovskou turistikou a cykloturistikou. Obce svými vazbami inklinují již k prostoru Frýdlantska, se kterým sdílejí problémy tzv. hospodářsky slabých oblastí, zejména nezaměstnanost. Dle konceptu územního plánu velkého územního celku Libereckého kraje jsou obce z pohledu cestovního ruchu klasifikovány následovně: Lázně Libverda jako středisko regionálního významu, Hejnice jako obslužné a nástupní centrum místního významu, Bílý Potok pod Smrkem jako Středisko místního významu.

V tomto prostoru se uplatňuje:

- letní pobytová rekreace spojená s kempováním, dětské tábory
- letní lázeňská pobytová rekreace
- krátkodobá víkendová rekreace – spojená s chalupařením
- krátkodobá poznávací jednodenní turistika

Obec	Počet obyvatel	Lůžková kapacita pro volný cestovní ruch	Počet sezónních uživatelů objektů individuální rekreace
Hejnice	2704	262	548
Lázně Libverda	456	588	136
Bílý Potok p/S	623	482	164
Celkem	3783	1332	848

Zdroj: Koncept územního plánu Velkého územního celku Libereckého kraje. Únor 2003.

Rozvojový potenciál oblasti:

- Rozvojový potenciál oblasti je podmíněn krajinnými a přírodními podmínkami a do jisté míry i „sníženou poptávkou“ (vyplývá z rozboru územních plánů) hospodářsky slabé oblasti.

Rozvojové záměry oblasti:

- Obce jsou součástí mikroregionu Frýdlantsko. Tento mikroregion nemá schválený žádný strategický ani programový dokument, který by definoval rozvojové záměry.
- V roce 1998 byla zpracována studie rozvoje Frýdlantska, která se zabývá analýzou a nabídkou turistických atraktivit Frýdlantska. Frýdlantsko, jako oblast z pohledu cestovního ruchu, je klasifikována jako oblast příznivá pro venkovskou turistiku a agroturistiku, cykloturistiku a turistiku spojenou s poznáváním (viz kapitola 3.3.)
- Obce Frýdlant v Č, Lázně Libverda a Nové město pod Smrkem vytvořily svazek obcí za účelem prosazování rozvojového záměru vybudování Ski areálu na Smrku. V realizaci tohoto záměru obce spatřují zejména zvýšení zaměstnanosti, poptávku po zimním ubytování a využití lázeňských ubytovacích kapacit v Lázních Libverda a nastartování oživení regionu.

7. MNÍŠEK – OLDŘICHOV V HÁJÍCH

Vymezený rekreační prostor přímo navazuje na Liberec. Z pohledu urbanistického se jedná o naprosto ojedinělou skutečnost, kdy zázemí stotisícového sídla je tvořeno krajinně přírodním zázemím tohoto typu.

Vymezený krajinný prostor je významným nástupním prostorem do centrální oblasti Jizerských hor z prostoru Oldřichovského sedla. Nástupní prostor je navíc dostupný přímo z Liberce turisticky, případně železnicí. Významné pro využití nástupu do centrální oblasti je také napojení lyžařské magistrály až do Mníšku – u pily. Oldřichov v Hájích je klasifikován jako základna 1. stupně, Mníšek jako základna 2. stupně.

V tomto prostoru se uplatňuje:

- pobytová rekreace - chalupaření
- krátkodobá denní rekreace – v létě spojená převážně s pěší turistikou a cykloturistikou, v zimě spojená s běžecím lyžováním

Obec	Počet obyvatel	Lůžková kapacita pro volný cestovní ruch	Počet sezónních uživatelů objektů individuální rekreace
Mníšek	1063	142	640
Oldřichov v Hájích	454	73	420

Zdroj: Koncept územního plánu Velkého územního celku Libereckého kraje. Únor 2003.

Rozvojový potenciál oblasti:

- Urbanistický rozvoj je limitován krajinnými a přírodními hodnotami tohoto prostoru. Přesto lze předpokládat tlak na urbanistický rozvoj tohoto území.
- Z hlediska rozvoje je třeba zkvalitnit infrastrukturu obcí.
- Oblast je potenciálně vhodná pro rozšíření zejména kratších běžecích zimních tras a denních výletů.
- Kromě přírodních limitů bude určitým limitem dostatečná kapacita parkování, zejména na Oldřichovském sedle.
- Impulsem pro rozvoj pobytové funkce a budování penzionů bude pravděpodobně provozování golfového hřiště.

Rozvojové záměry oblasti:

- Vybudování golfového hřiště v Mníšku – v realizaci.
- Dobudování sportovně rekreačních ploch v areálu plovárny a penzionů.
- Dobudování krajského ekologického centra v Oldřichově v Hájích.

Použité podklady:

- Kozlovská A.: Průzkum návštěvnosti Jizerských hor. Technická univerzita v Liberci. DP 03-FP-KAG-03. Liberec 2000.
- Urbanistická studie Jizerské hory. Koncept návrhu. Urbanistické středisko KPÚ Ústí nad Labem. Ing. arch. Jaromír Vejtl a kol. 1978.
- Ulmann M.: Analýza územního potenciálu CHKO JH. Podklad. Liberec 2005.
- Ročenka Jizersko-ještědského horského spolku. Ročník 2002. Nakladatelství Petr Polda, Liberec.
- Strategické a programové dokumenty mikroregionů (viz kapitola 3.3.).
- Územní plány obcí (viz kapitola 3.4.).
- Koncept ÚP VÚC Libereckého kraje (viz kapitola 3.2.).